

Geacht NBA-bestuur,

Dank voor de uitwerking van de NBA-handreiking 1152 met betrekking tot de Rechtmatigheidstoelichting en de geboden mogelijkheid om hierop te reageren. Mijn reactie omvat 3 zaken:

- Kwaliteit en doel Handreiking
- Verantwoording of toelichting
- Verantwoordingsgrens en materialiteit

Kwaliteit en doel Handreiking

Naar mijn mening is de handreiking over het algemeen helder en praktisch toepasbaar voor accountants; zoals deze ook is bedoeld. Of de handreiking leidt tot een eenduidige beoordeling van accountants van de opgestelde rechtmatigheidsverantwoording is daarbij maar de vraag. Het is echter ook niet aan de accountants om de norm te bepalen maar de wetgever (lees BZK en de BBV). Doordat eenduidige kaderstelling om tot een betrouwbare rechtmatigheidsverantwoording te komen en daartoe binnen de organisatie minimaal te treffen beheersmaatregelen ontbreekt lijkt de accountant, ook met deze handreiking, een stap naar voren te doen en de rol van de wetgever in te gaan vullen. Ik wil er voor pleiten om als NBA rolvastheid te tonen en de wetgever dringend te adviseren om tot meer eenduidige en concretere normen te komen met betrekking tot de (totstandkoming van de) rechtmatigheidsverantwoording. Dit draagt bij tot een betere uniformiteit en vergelijkbaarheid van de rechtmatigheidsverantwoordingen van kleine en (middel)grote gemeenten én voorkomt verschil in beoordeling en oordeelsvorming per accountant(skantoor).

Verantwoording of toelichting

Hoewel ik de overwegingen begrijp om vanuit het NBA de term rechtmatigheidstoelichting te hanteren, komt dit de duidelijkheid niet ten goede. Vanaf het begin is de term rechtmatigheidsverantwoording gebezigd en wordt deze ook in de relevante wet- en regelgeving vastgelegd. De echte toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording (onderdeel van de jaarrekening) wordt door de colleges opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering, waar vanuit accountantscontrole andere vereisten voor gelden.

In het verlengde van de mogelijke verwarring over het onderscheid tussen rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting bij de rechtmatigheidsverantwoording leidt ook het hanteren van verschillende begrippen als fouten, onzekerheden, afwijkingen, onrechtmatigheden, onduidelijkheden niet tot een duidelijk speelveld voor de gebruiker van de jaarrekening. Aanvullend ontbreekt het ook aan een duidelijk onderscheid tussen getrouwheidsfouten en rechtmatigheidsfouten; dit komt ook in de handreiking aan de orde. Het stappenplan en de daarbij gegeven voorbeelden roepen wat dat betreft nog vragen op die wellicht voor de accountant helder zijn maar voor de gebruiker zeker nog om verdere toelichting vragen.

Verantwoordingsgrens en materialiteit

Bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording hanteert het college een verantwoordingsgrens; door de raad c.q. staten te bepalen tussen 0% en 3%. De accountant hanteert bij de uitvoering van de accountantscontrole een materialiteitsgrens van maximaal 1% conform de huidige BADO. Over de aanpassing van deze materialiteit vindt overigens momenteel consultatie plaats die naar ik verwacht leidt tot uitstel en nader onderzoek van de effecten. Uitgangspunt voor de handreiking is dus aanpassing

van de BADO naar een getrouwheidsoordeel met hantering van een materialiteitsgrens van 1% op basis van de totale lasten (exclusief dotaties reserves).

Er zijn duidelijke verschillen tussen de door de colleges te hanteren verantwoordingsgrens en de wijze van totstandkoming c.q. onderbouwing van deze verantwoording en de materialiteitsgrens en de uit te voeren accountantscontrole op basis van de controlestandaarden. Doordat een duidelijke kaderstelling rondom de rechtmatigheidsverantwoording ontbreekt (zie eerdere opmerkingen) lijken de in de handreiking opgenomen vereisten voor de totstandkoming/onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording toch wel veel of meerdere overeenkomsten te vertonen met de vereisten die aan de onderbouwing van een accountant van een controleverklaring worden gesteld. Dit blijkt naar mijn mening ook uit het in de handreiking opgenomen voorbeeld (verantwoordingsgrens van 3 %), waarbij vooral wordt gewezen op de risico's die dat met zich meebrengt van onjuistheden en correcties van de jaarrekening aangezien de accountant met 1% materialiteit controleert. Of hiermee nog wordt aangesloten bij de oorspronkelijke uitgangspunten en doelstelling van de commissie Depla is voor mij maar de vraag. Een rechtmatigheidsverantwoording van het college kan en mag niet worden vergeleken met de controleverklaring, dit was ook niet het uitgangspunt. De handreiking doet in dit opzicht, mede vanwege het uitblijven van duidelijke kaders, anders vermoeden.

Ik ga er vanuit dat de komende maanden van 2023 nog worden benut om de kaderstelling rondom de rechtmatigheidsverantwoording te verbeteren om een goede landing van deze verantwoording over 2023 te borgen. Met een duidelijkere kaderstelling wordt in ieder geval voorkomen dat het vooral een vraagstuk blijft voor auditors en accountants, want dat was nu precies niet de bedoeling. Uiteraard ben ik, indien nodig, bereid om mijn inbreng verder toe te lichten.

Met vriendelijke groet

Corné Kuijpers
Senior Auditor
Gemeente Breda